

Financira
Europska unija

TWINNING PROJEKT

POTPORA EU PARLAMENTIMA U BiH U POSLOVIMA EUROPSKIH INTEGRACIJA

INFORMATIVNI ČLANAK TWINNING PROJEKTA EU / NOVOSTI O PROCESU EUROPSKIH INTEGRACIJA

NOVOSTI O POLITICI PROŠIRENJA EUROPSKE UNIJE U ODNOSU NA ZAPADNI BALKAN

► CILJEVI POLITIKE PROŠIRENJA EUROPSKE UNIJE U ODNOSU NA ZAPADNI BALKAN

Vjerodostojna politika proširenja je geostrateško ulaganje u mir, sigurnost i gospodarski rast u cijeloj Europi, posebice u vremenima sve većih globalnih izazova i podjela. Čvrsta i utemeljena perspektiva punopravnog članstva u Europskoj uniji za Zapadni Balkan, uključujući Bosnu i Hercegovinu, upravo je u političkom, sigurnosnom i gospodarskom interesu Europske unije.

Svake godine Komisija usvaja “Paket proširenja” – skupina dokumenata kojima se obrazlaže politika proširenja Europske unije. To uključuje Saopćenje o proširenju kojim se utvrđuje put naprijed i daje pregled stanja u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima, a sadrži i izvješća u kojima Komisija predstavlja detaljnu godišnju procjenu stanja u svakoj od (potencijalnih) zemalja kandidata i napredak ostvaren u posljednjih godinu dana. Ove procjene popraćene su preporukama i smjernicama o reformskim prioritetima.

Komisija je 6. listopada 2020. godine usvojila **Paket proširenja za 2020. godinu**, odnosno godišnja izvješća u kojima se ocjenjuje provedba temeljnih reformi na Zapadnom Balkanu i u Turskoj te se zemljama (potencijalnim) kandidatima daju jasne i precizne preporuke i smjernice za naredne korake, sukladno unaprijeđenoj metodologiji proširenja. U Saopćenju su rezimirane najvažnije prekretnice pristupnog procesa, aktivnosti pojedinih zemalja Zapadnog Balkana u procesu pristupanja i najveći izazovi koji tek predstoje.

Projekat provodi konzorcij koji čine
Narodna skupština Mađarske, Parlament Austrije i Hrvatski sabor.

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

► PROCJENA NAPRETKA BIH U PROCESU PRISTUPANJA I NAJVEĆI PREDSTOJEĆI IZAZOVI

Bosna i Hercegovina treba ispuniti 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja Komisije o zahtjevu zemlje za članstvo u EU iz svibnja 2019. godine, sukladno relevantnim zaključcima Vijeća iz prosinca 2019. godine. Mišljenje za 2019. godinu predstavlja sveobuhvatan putokaz za duboke reforme u oblastima demokracije/funkcionalnosti, vladavine zakona, temeljnih prava i reforme javne uprave. Bosna i Hercegovina mora **iz temelja poboljšati svoj zakonodavni i institucionalni okvir**, uključujući i na ustavnom nivou, po potrebi, kako bi ispunila uvjete za članstvo u EU. Ispunjenje 14 ključnih prioriteta omogućit će zemlji otvaranje pregovora o pristupanju Europskoj uniji.

Prema politici proširenja EU, Bosna i Hercegovina je općenito **u ranoj fazi, odnosno posjeduje određeni nivo pripremljenosti** i sposobnosti da preuzme obveze iz članstva u EU i **mora značajno ubrzati proces usklađivanja s pravnom stečevinom EU te provođenja i primjene srodnog zakonodavstva**. Tokom ovog izvještajnog perioda postignut je ograničen ili nikakav napredak po pitanju različitih poglavlja pravne stečevine EU. Posebnu pažnju treba obratiti na područja slobodnog kretanja roba, prava osnivanja poslovnih subjekata i slobode pružanja usluga, informacionog društva i medija, poljoprivrede i ruralnog razvoja, ribarstva, prometne politike, energetike, gospodarske i monetarne politike, statistike, socijalne politike i zapošljavanja, preduzetničke i industrijske politike, regionalne politike i koordinacije strukturnih instrumenata, obrazovanja i kulture, zaštite potrošača i zdravlja te financijske kontrole.

Provođenje Strategije Zapadnog Balkana i Plana prioriteta iz Sofije koji je usvojen na samitu EU o Zapadnom Balkanu u Sofiji u svibnju 2018. godine nastavljeno je u tijekom razdoblja 2019 -2020. godine. Oba ova dokumenta predviđaju provođenje aktivnosti u šest vodećih prioritetnih područja, odnosno vladavini zakona, migracija i sigurnosti, društveno-gospodarskom razvoju, povezanosti, digitalnoj agendi i dobrosusjedskim odnosima.

► NOVI INSTRUMENT EU ZA PRUŽANJE POTPORE GOSPODARSKOM, REGIONALNOM, ZELENOM I DIGITALNOM RAZVOJU NA ZAPADNOM BALKANU

U listopadu 2020. godine, Komisija je usvojila i sveobuhvatni **Gospodarski i investicijski plan za Zapadni Balkan**, čiji je cilj poticanje dugoročnog oporavka regije, zelena i digitalna tranzicija, podstrekivanje regionalne gospodarske suradnje, jačanje gospodarskog rasta i potpora reformama neophodnim za napredak na putu ka EU. Cilj Plana je oslobađanje neiskorištenog gospodarskog potencijala regije kao i značajnog područja za povećanje intraregionalne gospodarske suradnje i trgovine.

Gospodarski i investicijski plan predstavlja značajan investicijski paket za regiju. Izgrađen je na osnovama **prijedloga instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) III** koji se i sam zasniva na učinku i reformski je orijentiran, te snažnijih instrumenata za poticanje ulaganja iz javnog i privatnog sektora. Usvajanjem Višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. godine i povezanih pravnih osnova, u razdoblju od 2021. do 2027. godine moglo bi se mobilizirati do **devet milijardi eura** za potporu gospodarskoj konvergenciji s EU, prije svega kroz investicije i pružanje potpore konkurentnosti i inkluzivnom rastu, održivoj povezanosti te združenoj zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Većina ovih sredstava za potporu bila bi usmjerena ka **ključnim produktivnim investicijama i održivoj infrastrukturi** na Zapadnom Balkanu. Investicijski kapacitet regije treba dodatno jačati mobiliziranjem novog Garantnog fonda za Zapadni Balkan kako bi se potencijalno podigla razina investicija **do 20 milijardi eura**.

► PRIORITETI GOSPODARSKOG I INVESTICIJSKOG PLANA

ODRŽIVI PROMET

Bolje povezivanje ekonomija zemalja Zapadnog Balkana – unutar regije i s EU – je prioritet. To zahtijeva čvrstu opredijeljenost zemalja Zapadnog Balkana za provedbu osnovnih reformi, jačanje regionalne gospodarske integracije i razvoj **zajedničkog regionalnog tržišta na osnovu pravne stečevine EU** kako bi regija postala privlačnije područje za investiranje.

ČISTA ENERGIJA I OZELENJIVANJE ZAPADNOG BALKANA

Naročitu pažnju treba posvetiti opredijeljenosti EU za **postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine**. U svjetlu te ambicije i njihove budućnosti u EU, zemlje Zapadnog Balkana će, uz potporu EU, morati pojačati napore u ovom području.

DIGITALNA BUDUĆNOST

Istovremeno, Zapadni Balkan treba koristiti **digitalnu strategiju EU** kao vodeće načelo za digitalnu transformaciju gospodarstava i društava u čijem središtu je ljudski rod.

INOVACIJE I LJUDSKI KAPITAL

Održiva konkurentnost leži u sposobnosti regije da izgradi ljudske i **preduzetničke kapacitete za inoviranje** i razvoj gospodarske niše. Stoga, investiranje u budućnost također znači investiranje u istraživanje, inovacije, zdravlje, obrazovanje, kulturu, omladinu i sport.

Važan faktor koji doprinosi postojećim strukturnim slabostima je loše upravljanje i, naročito, ograničen napredak u rješavanju **nedostataka u okviru vladavine prava** i suzbijanju korupcije. Poštivanje vladavine prava je neophodno i za zaštitu sredstava EU kako bi se osiguralo da se koriste za pružanje potpore Zapadnom Balkanu.

JAČANJE PRIVATNOG SEKTORA, REGIONALNA GOSPODARSKA INTEGRACIJA I INTEGRACIJA S EU

Jačanje investicija i gospodarski rast bit će moguć samo ako se zemlje Zapadnog Balkana čvrsto opredijele za **provedbu osnovnih reformi** u skladu s europskim vrijednostima. Bilo da se radi o strukturnim društveno-gospodarskim reformama, naročito onih navedenih u programima gospodarskih reformi i zajedničkim političkim smjernicama, jačanju vladavine prava, poštivanju ljudskih prava ili unapređenju javne uprave, ove reforme su od ključne važnosti za okruženje koje je pogodno za preduzetništvo, otvaranje radnih mjesta i održivo investiranje. Lideri zemalja Zapadnog Balkana moraju uvjerljivije primjenjivati opredijeljenost za provedbu osnovnih reformi uz jasnu političku opredijeljenost, u skladu s revidiranom metodologijom proširenja.

► PROJEKTI KOJI SE PODRŽAVAJU SREDSTVIMA EU

Prvi set projekata u okviru deset vodećih inicijativa za investiranje zasniva se na rezultatima preliminarne konzultacije s vladama iz regije i njihovim prioritetima u području političke i gospodarske reforme. Prvi korak kod provedbe Gospodarskog i investicijskog plana mogao bi biti paket infrastrukturnih projekata odobrenih za financiranje u periodu od 2021. do 2022. godine uz očekivanje da će se njime otvoriti vrata za značajne investicije. Time bi se omogućilo da prijedlozi projekata, naročito u oblastima digitalnih tehnologija, prometa, energetske tranzicije i okoliša, nakon odgovarajuće procjene budu izvršeni ili da dođe do značajnog napretka do 2024. godine.

Dodatna sredstva iz IPA fonda mogla bi naknadno pružiti potporu infrastrukturnim projektima i produktivnim investicijama sa snažnim fokusom na **zelenu i digitalnu tranziciju regije**, jačanje cirkularnog gospodarstva i bioraznolikosti, kao i zajedničku provedbu predstojeće Zelene agende za Zapadni Balkan. Investicijama bi se mogla pružiti potpora i u ruralnim područjima i u okviru poljoprivrede, u sektorima kulture i kreativnosti, zdravstva i razvoja ljudskog kapitala, uključujući obrazovanje, kao i za jačanje prekogranične suradnje, uključujući inovacije.

Pored značajnih bespovratnih sredstava EU, **Unija može pružiti i jamstva** kako bi pomogla pri smanjenju troška financiranja i za javne i za privatne investicije te kako bi smanjila rizike za investitore – očekuje se da će se u okviru potpore kroz predloženi Jamstveni fond za Zapadni Balkan u narednih deset godina mobilizirati gotovo **20 milijardi eura** za investicije.

► REFERENTNI DOKUMENTI

Prijedlog Uredbe Evropskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) iz 2018. godine

Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji iz 2019. godine

Nova metodologija o proširenju – Unapređenje pristupnog procesa – Vjerodostojna perspektiva EU za Zapadni Balkan iz 2020. godine

Gospodarski i investicijski plan za Zapadni Balkan iz 2020. godine

U Gospodarskom i investicijskom planu navode se područja pomoći, prioriteti, investicijske inicijative te u okviru njih i prvi set projekata za BiH kako slijedi:

Područje pomoći	Prioriteti	Vodeće inicijative	Prvi set projekata za BiH
ODRŽIVI PROMET	• produženje Transeuropske prometne mreže (TEN-T) • ubrzanje izgradnje nove prometne infrastrukture i unapređenje postojeće infrastrukture • brze i učinkovite prometne veze • kreiranje potpuno integriranog regionalnog prometnog tržišta • ubrzanje provedbe tehničkih standarda i mjera za reformu povezivosti	VODEĆA INICIJATIVA 1 – POVEZIVANJE ISTOKA I ZAPADA	
		VODEĆA INICIJATIVA 2 – POVEZIVANJE SJEVERA I JUGA	• planiran je završetak 75% glavnog cestovnog koridora sjever-jug koji povezuje glavne gradove središnje Europe preko Sarajeva u Bosni i Hercegovini do luke Ploče na jadranskoj obali, u skladu sa standardima autocesta. Također se planira unapređenje željezničke veze duž istog koridora. • pojačat će se povezanost glavnih gradova Sarajeva i Podgorice, povezujući se dalje sa postojećim i planiranim mrežama u Bosni i Hercegovini i pružajući direktnije veze između susjeda.
		VODEĆA INICIJATIVA 3 – POVEZIVANJE OBALNIH REGIJA	
ČISTI ENERGENTI	• integriranje energetskog tržišta • dekarbonizacija • tranzicija na čistu energiju • povećana digitalizacija sustava i pametne mreže • povećanje energetske efikasnosti • energetska sigurnost • određivanje energetskih interkonekcija kao prioriteta	VODEĆA INICIJATIVA 4 – OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE	
		VODEĆA INICIJATIVA 5 – PRELAZAK S UGLJA	• Doprsetak interkonekcije za gas Bosna i Hercegovina – Hrvatska, kao nadopune navedenoj diversifikaciji i povećavajući potencijal i diversifikaciju postojećeg distribucijskog sustava gasa u zemlji.
		VODEĆA INICIJATIVA 6 – TALAS RENOVIRANJA	
OKOLIŠ I KLIMA	• dekarbonizacija • sprečavanje onečišćenja zraka, vode i tla • kružno gospodarstvo • poljoprivreda i proizvodnja hrane • zaštita biodiverziteta • otpad i upravljanje otpadom	VODEĆA INICIJATIVA 7 – UPRAVLJANJE OTPADOM I OTPADNIM VODAMA	

Projekt provodi konzorcij koji čine
Narodna skupština Mađarske, Parlament Austrije i Hrvatski sabor.

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

Područje pomoći	Prioriteti	Vodeće inicijative	Prvi set projekata za BiH
DIGITALNA BUDUĆNOST	• provedba Digitalne agende za Zapadni Balkan • pružanje potpore razvoju digitalnih vještina, e-vladi, e-nabavkama i e-zdravstvenim uslugama • smanjenje cijena roaminga unutar regije, kao i prema i iz EU • traženje načina na koje Zapadni Balkan može uživati prednosti Jedinstvenog digitalnog tržišta EU • izgradnja kapaciteta za cyber sigurnost u regiji	VODEĆA INICIJATIVA 8 – DIGITALNA INFRASTRUKTURA	
PRIVATNI SEKTOR	• razvoj snažnog privatnog sektora • pružanje potpore novim kompanijama te malim i srednjim preduzećima u strateškim sektorima koje utvrde države, kao što su turizam i digitalni sektor • održavanje zelenog rasta i kružnog gospodarstva • održiva transformacija poljoprivredno-prehrambenih sustava i ruralni razvoj u regiji	VODEĆA INICIJATIVA 9 - ULAGANJE U KONKURENTNOST PRIVATNOG SEKTORA	
LJUDSKI KAPITAL	• obrazovanje i vještine • zapošljavanje • reforma zdravstvenih sustava • socijalna zaštita i inkluzija • naglasak će biti na mladima, zdravstvu, kulturi i sportu	VODEĆA INICIJATIVA 10 – JAMSTVENI FOND ZA MLADE	
GOSPODARSKA INTEGRACIJA	• razvoj zajedničkog regionalnog tržišta kojim bi se regija snažnije integrirala s jedinstvenim tržištem EU		